

Sygn. akt VI ACa 677/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 grudnia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SA Ryszard Sarnowicz

Sędziowie: SA Grażyna Kramarska (spr.)

SA Krzysztof Tucharz

Protokolant: sekr. sądowy Katarzyna Łopacińska

po rozpoznaniu w dniu 5 grudnia 2017r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa B. J.

przeciwko R. L.

o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

z dnia 21 grudnia 2015 r., sygn. akt XVII AmC 15096/13

oddala apelację.

Sygn. akt VI ACa 677/16

UZASADNIENIE

Powódka B. J. wniosła o uznanie za niedozwolone postanowienia wzorca umowy o treści: „Sklep może odmówić realizacji zamówienia, którego rzetelności nie udało się potwierdzić.” - zawartego w pkt 1 części „Realizacja zamówienia” Regulaminu sklepu internetowego prowadzonego przez pozwanego R. L., dostępnego na stronie tego sklepu (...). W ocenie powódki postanowienie wzorca naruszało przepis art. 385⁽¹⁾ k.c., stanowiąc niedozwolone postanowienie umowne, przy czym rejestr postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone zawiera już wskazaną powyżej klauzulę w brzmieniu zbliżonym.

Pozwany R. L. wniósł o odrzucenie pozwu, a z ostrożności procesowej, w przypadku nieuwzględnienia przez Sąd tego wniosku, wniósł o oddalenie powództwa w całości, a także o zasądzenie od powódki na jego rzecz zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł. Pozwany powołał się na to, że tożsama klauzula została przed wytoczeniem powództwa przez powódkę wpisana do rejestru klauzul niedozwolonych prowadzonego przez Prezesa UOKiK pod nr (...), w związku z czym pozew podlega odrzuceniu. Wnosząc o oddalenie powództwa w całości, zaprzeczył, jakoby zakwestionowane przez powódkę zapisy stanowiły klauzulę niedozwoloną oraz w sposób sprzeczny z przepisami prawa kształtowały prawa i obowiązki konsumentów. W jego ocenie prawo odmowy realizacji zamówienia w przypadku

braku podania rzetelnych danych przez kontrahenta w żaden sposób nie narusza przepisów prawa. Pozwany wskazał na to, że ponosi szkody w sytuacji, gdy zapłata za towar ma nastąpić przy odbiorze zamówienia, po podaniu niezgodnych z prawdą danych osobowych, prowadzi bowiem działalność w zakresie sprzedaży towarów z kompozytu drewna, a zatem koszty ich transportu są znaczne.

Wyrokiem z dnia 21 grudnia 2015r. Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznał za niedozwolone i zakazał pozwanemu prowadzącemu działalność gospodarczą pod firmą (...) w P. wykorzystywania w obrocie z konsumentami postanowienia wzorca umowy o treści: „Sklep może odmówić realizacji zamówienia, którego rzetelności nie udało się potwierdzić.”, zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 60 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego, nakazał pobranie od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa (Kasa Sądu Okręgowego w W.) kwoty 600 zł z tytułu nieuiszczonej opłaty sądowej od pozwu oraz zarządził publikację prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym na koszt pozwanego.

Sąd Okręgowy ustalił, że pozwany prowadzi od 15 marca 2001 r. działalność gospodarczą pod firmą (...) R. L. w P., której przedmiotem jest m.in. produkcja wyrobów z tworzyw sztucznych dla budownictwa. Pozwany jest właścicielem sklepu internetowego działającego pod adresem internetowym (...) i w zakresie funkcjonowania tego sklepu posługiwał się w okresie sześciu miesięcy przed datą złożenia pozwu wzorcem regulaminu, który zawiera postanowienie, zawarte w pkt 1 w części „Realizacja zamówienia”, do którego nawiązuje żądanie pozwu. Pozwany nie zaniechał stosowania tego zakwestionowanego postanowienia.

W ocenie Sądu Okręgowego powództwo zasługiwało na uwzględnienie. Sąd Okręgowy zważył, że wobec abstrakcyjnego charakteru kontroli postanowienia wzorca umownego, nie może w tej sprawie mieć znaczenia przesłanka braku indywidualnego uzgodnienia, gdyż Sąd nie bada w niej konkretnych stosunków istniejących pomiędzy kontrahentami, ale wzorzec i treść hipotetycznych stosunków, jakie powstałyby pomiędzy pozwanym a potencjalnym konsumentem. Zakwestionowane postanowienie, w ocenie Sądu Okręgowego, w sposób niedopuszczalny wyłącza odpowiedzialność przedsiębiorcy względem konsumenta. Sąd Okręgowy wskazał na to, że daje ono pozwanemu całkowitą swobodę w ocenie, czy dane zamawiającego budzą wątpliwości, czy też nie, ponieważ pozwany nie określił, jakimi kryteriami będzie się kierował, odmawiając realizacji zamówienia w przypadku, gdy dane wzbudzą jego wątpliwości. Wobec tego dokonywana przez pozwanego interpretacja danych jest ostateczna i wiążąca dla konsumenta, któremu pozwany na tej podstawie odmawia realizacji zamówienia, a zatem nie wywiązuje się z umowy. Zdaniem Sądu Okręgowego pozwany, wprowadzając do wzorca kwestionowane postanowienie, usiłuje uwolnić się od odpowiedzialności za niewykonanie zobowiązania (nie podając w sposób wyczerpujący przyczyn jego niewykonania). Postanowienie to zatem narusza dobre obyczaje poprzez postawienie konsumenta w stanie niepewności co do realizacji przez pozwanego jego świadczeń. Sprzeczne z dobrymi obyczajami są bowiem działania, które prowadzą do dezinformacji lub wywołują niepewność konsumenta co do realizacji jego zamówienia. Sąd Okręgowy wskazał też na to, że dobre obyczaje w szczególności nakazują, aby w razie powzięcia wątpliwości co do treści złożonego przez konsumenta zamówienia, przedsiębiorca skontaktował się z zamawiającym i wyjaśnił wszelkie kwestie budzące jego wątpliwości. W ocenie Sądu Okręgowego działanie pozwanego narusza także interesy konsumentów, albowiem może prowadzić do sytuacji, w której zamawiający będzie oczekiwał na towar, zaś pozwany zamówienia nie będzie realizował. Tym samym konsument pozostawałby w uzasadnionym, aczkolwiek błędnym przekonaniu, że zamówione produkty do niego dotrą, a konieczność podjęcia inicjatywy w zakresie wyjaśnienia sytuacji zostałaby przerzucona na niego. Sąd Okręgowy podkreślił to, że z uwagi na rodzaj prowadzonej przez pozwanego działalności (sprzedaż towarów z kompozytu drewna) naruszenie interesów konsumenta określić trzeba jako rażące, bowiem wykorzystywanie produktów udostępnianych przez pozwanego występuje przy znaczących dla konsumentów przedsięwzięciach. Odnosząc się do wniosku o odrzucenie pozwu, Sąd Okręgowy wskazał na to, że w uchwale składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2015 r., sygn. III CZP 17/15 stwierdzono, iż prawomocność materialna wyroku uznającego postanowienie wzorca umowy za niedozwolone wyłącza powództwo o uznanie za niedozwolone postanowienia tej samej treści normatywnej, stosowanego przez przedsiębiorcę pozwanego w sprawie, w której wydano ten wyrok (art. 365 i 366 k.p.c.), jak również że prawomocność materialna wyroku uznającego postanowienie wzorca umowy za niedozwolone - także po wpisaniu tego postanowienia do rejestru (art.

479⁴⁵ § 2 k.p.c.) - nie wyłącza powództwa o uznanie za niedozwolone postanowienia tej samej treści normatywnej, stosowanego przez przedsiębiorcę niebędącego pozwanym w sprawie, w której wydano ten wyrok (art. 365 i 366 w związku z art. 479⁴³ k.p.c.). W ocenie Sądu Okręgowego oznaczało to, że wpisane uprzednio do rejestru postanowienia wzorca umowy o treści tożsamej z przedmiotowym w sprawach, w których pozwanym był inny podmiot, nie odnoszą materialnego skutku w stosunku do pozwanego stosującego klauzulę o podobnej treści.

W apelacji od tego wyroku pozwany zaskarżył wyrok w całości, wnosząc o jego zmianę poprzez oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powódki na jego rzecz zwrotu kosztów procesu, ewentualnie o jego uchylenie w całości i odrzucenie pozwu.

Pozwany powołał się na zarzuty naruszenia przepisów:

- art. 385¹ § 1 k.c. poprzez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że wskazane w zaskarżonym wyroku postanowienie wzorca umowy stanowi niedozwoloną klauzulę umowną, w sytuacji gdy ww. postanowienie nie narusza dobrych obyczajów oraz nie narusza rażących interesów konsumenta;

- art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i nieodrzućenie pozwu, w sytuacji gdy w niniejszej sprawie zachodziła powaga rzeczy osądzonej.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego nie zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny podziela w całości ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji oraz dokonaną przez ten Sąd ocenę prawną, zgodnie z którą zakwestionowane postanowienie należy uznać za niedozwolone postanowienie wzorca umowy, o jakim mowa w art. 385¹ § 1 k.c.

W pierwszej kolejności należy zauważyć, że nie zasługiwał na uwzględnienie zarzut naruszenia przepisu art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i nieodrzućenie pozwu z uwagi na powagę rzeczy osądzonej. Nie negując tego, że w przeszłości w orzecznictwie Sądu Najwyższego oraz sądów powszechnych były wyrażane cytowane przez skarżącego poglądy, należy jednak zauważyć, że w związku z wątpliwościami co do skutków prawomocności materialnej wyroku uznającego postanowienie wzorca za niedozwolone i wpisu takiego postanowienia do rejestru została ostatecznie wydana przez Sąd Najwyższy wskazana przez Sąd Okręgowy uchwała z dnia 20 listopada 2015r. sygn. III CZP 17/15, zgodnie z którą ta okoliczność, że przed wniesieniem pozwu w niniejszej sprawie zostały wydane wyroki uznające za niedozwolone klauzule o treści tożsamej z postanowieniem wzorca pozwanego, nie skutkuje niedopuszczalnością powództwa o uznanie za niedozwolone tego postanowienia w sytuacji, gdy pozwany nie był stroną postępowań, w których wyroki te zapadły. To, że cytowane przez skarżącego w uzasadnieniu apelacji postanowienia uznane za niedozwolone klauzule, nie były stosowane przez pozwanego i pozwany nie był stroną postępowań, w których zapadły wyroki, będące następnie postawą ich wpisu do rejestru, pozostawało poza sporem. Tym samym Sąd Okręgowy zasadnie uznał, że w niniejszej sprawie nie zachodziła negatywna przesłanka procesowa w postaci powagi rzeczy osądzonej.

W ocenie Sądu Apelacyjnego Sąd Okręgowy nie dopuścił się również naruszenia przepisu art. 385¹ § 1 k.c. poprzez jego błędną wykładnię. Na wstępie należy zauważyć, że kwestionowany zapis Regulaminu zamieszczony został w jego części II. pod tytułem „Realizacja zamówienia”, co wskazuje na to, że dotyczyć on ma etapu już po zawarciu umowy – wtedy bowiem zamówienie to jest realizowane czyli wykonywane. Moment zawarcia umowy w Regulaminie pozwanego opisany został we wcześniejszej części pod tytułem „Postanowienia ogólne”, gdzie wskazano sposoby złożenia zamówienia (pkt 2) oraz określono, kiedy dochodzi do zawarcia umowy zależnie od wybranego sposobu złożenia zamówienia (pkt 4 i 5). Takie rozumienie słowa „realizacja” wynika także z użytego w pkt 2 części II. zwrotu mówiącego o tym, że z momentem potwierdzenia zamówienia zostaje ono skierowane do realizacji, w związku z czym „towar może być już w drodze”. Sąd Okręgowy trafnie uznał, że pozwany przypisał sobie uprawnienia do arbitralnej

oceny „rzetelności” zamówienia, od której uzależnił jego wykonanie. Wbrew zarzutom apelacji z treści Regulaminu wcale nie wynika, co pozwany rozumie pod pojęciem „rzetelności” zamówienia, w szczególności, że pojęcie to obejmuje wymagane dane umożliwiające otrzymanie przez konsumenta zamówionego towaru, w tym dane adresowe oraz numer telefonu. Pozwany też nie wskazuje w kwestionowanym postanowieniu, że przyczyną odmowy realizacji zamówienia może być niepodanie takich danych lub podanie ich w sposób niepełny lub niezgodny z prawdą. Nie wynika z niego też, by za brak możliwości potwierdzenia rzetelności zamówienia uznawana była sytuacja, w której nie można potwierdzić danych osobowych konsumenta, jego danych adresowych, zakresu zamówienia czy jego wartości. Sąd Okręgowy zasadnie też uznał, że nieprecyzyjność zwrotu „rzetelność zamówienia” daje pozwanemu pole do ostatecznej i wiążącej konsumenta interpretacji tego, co uznaje za rzetelne zamówienie, a tym samym możliwość zwolnienia się z obowiązku wykonania zobowiązania bez uzasadnionych powodów, w każdym razie powodów znanych konsumentowi i możliwych do przewidzenia przez niego. W rezultacie Sąd ten prawidłowo ocenił, że kwestionowane postanowienie kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sprzeczności z dobrymi obyczajami poprzez postawienie konsumenta w stanie niepewności co do realizacji przez pozwanego jego świadczeń jak i rażąco narusza interesy konsumenta, który może znaleźć się w sytuacji oczekiwania na zamówiony towar podczas, gdy pozwany nie będzie realizował zamówienia, uznając, że rzetelności zamówienia nie udało mu się potwierdzić, co z kolei wymusi na konsumentach konieczność podjęcia inicjatywy celem wyjaśnienia sytuacji oraz narazi go na skutki opóźnienia w uzyskaniu zamówionego towaru. Należy także zauważyć, że kwestia, jak w rzeczywistości wyglądała realizacja zamówienia przez pozwanego i jak pozwany weryfikował dane pod względem ich „rzetelności”, pozostawała bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, bowiem Sąd w niniejszej sprawie obowiązany był ocenić hipotetyczny układ stosunków, jaki mógłby być ukształtowany w oparciu o sporny zapis, a z niego wynikała możliwość odmowy wykonania przez pozwanego zobowiązania bez podania przyczyny, na podstawie okoliczności zależnych od uznania samego pozwanego. Nie mogło być skuteczne również powołanie się skarżącego na zarzut, że Sąd Okręgowy „w żaden sposób nie odniósł się do zapatrywań, że prawo do odmowy realizacji zamówienia w przypadku braku podania rzetelnych danych przez kontrahenta w żaden sposób nie narusza przepisów prawa”. Przesłanką uznania postanowienia wzorca za niedozwolone nie jest bowiem sprzeczność tego postanowienia z przepisami prawa, ale to, by kształtowało ono prawa i obowiązki konsumenta sprzecznie z dobrymi obyczajami i rażąco naruszało jego interesy.

Mając powyższe na względzie, Sąd Apelacyjny oddalił apelację na podstawie art. 385 k.p.c.